

РЕШЕНИЕ

№ 40638

гр. София, 04.12.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXVIII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ,
в публично заседание на 07.11.2025 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Деница Митрова

ЧЛЕНОВЕ: Атанас Николов
Вената Кабурова

при участието на секретаря Богданка Гешева и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **10235** по описа за **2025** година докладвано от съдия Вената Кабурова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във вр. с чл. 285, ал. 1 от Закона за изпълнението на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Образувано е във връзка с касационна жалба от Е. Д. М. чрез адв. И. Ю. срещу решение № 21983/01.11.2024 г. по адм.дело № 9010/2023 г. по описа на АССГ, с което е отхвърлен предявения от касатора иск срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) при Министерство на правосъдието за присъждане на обезщетение в размер на 50 000 лева за причинени неимуществени вреди за периода от 01.10.2019 г. до 11.09.2023 г., като неоснователен и недоказан.

В касационната жалба се излагат твърдения за неправилност на постановеното решение поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на процесуалните правила и необоснованост. Посочва се, че неоснователно е прието, че с дежурното осветление в коридора се осветявали спалните помещения и едновременно с това осветлението не пречело на лишените от свобода по времето, определено за сън, като по този начин за ищеца било възможно да чете след 22:00 часа. Такива доказателства липсвали, а установените факти били превратно интерпретирани от съда. Дежурното осветление постигало тъкмо обратния ефект – пречи да се спи и едновременно с това не дава достатъчна възможност да се чете спокойно.

В съдебно заседание касаторът, редовно призван, се явява лично, конвоиран от служители на ГД „Охрана“. Поддържа жалбата, а по същество счита оспореното решение за неправилно, като

несъобразено с решенията на ЕСПЧ.

Ответникът - Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ редовно призован, се представлява от юрк. Д., която оспорва жалбата, а първоинстанционното решение счита за правилно и законосъобразно, поради което моли съда да го остави в сила. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на СГП дава заключение за неоснователност на касационната жалба.

Административен съд София-град, XXVIII к.с., след като прецени събраните по делото доказателства и наведените касационни основания, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Касационната жалба е процесуално допустима, като депозирана в срока по чл. 211, ал. 1 АПК и от легитимирана страна, срещу съдебен акт, който подлежи на касационен контрол. Разгледана по същество, жалбата е основателна.

Първоинстанционният съд е бил сезиран с иск по чл. 284 от ЗИНЗС от Е. Д. М., изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място] срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, с искане за присъждане на обезщетение в размер на 50 000 лева за причинени на ищеца неимуществени вреди за периода от 01.10.2019 г. до 11.09.2023 г., вследствие на това, че е бил поставен в лоши битови условия, изразяващи се в пълен мрак след 22 часа, тъй като електричеството било изключвано. В резултат на това на ищеца бил причинен физически и психически тормоз, претърпял страх, ужас, болки и страдания.

Въз основа на приетите по делото писмени доказателства съдът приел за установено от фактическа страна, че от 26.07.2019 г. до 05.05.2020 г. ищецът бил настанен в 11-та група в Затвора, [населено място] (обвиняеми и подсъдими), а от 05.05.2020 г. до момента пребивавал в 5-та група (осъдени лица). Съдът се е позовал на докладна записка на С. С. – енергетик в Затвора, [населено място], в която било отразено, че във всички групи и килии на затвора настанените лица имат достъп до електричество до 22:00 ч., след което електрозахранването на спалните помещения се изключва до 06:00 часа. Първоинстанционният съд е цитирал изцяло показанията на разпитаните в хода на съдебното производство свидетели на ищеца П. и А., които са пребивавали в 11-та група заедно с ищеца и подкрепят твърденията му за липса на осветление в килиите след 22:00 ч. Съдът обаче, не е кредитирал същите, тъй като били непоследователни и противоречиви, като се е позовал на докладни от ответника, в които било посочено, че помещенията на 11 група на Затвора С. били оборудвани с дежурно осветление, т.к. тази зона била с повишена сигурност.

С оглед така приетата фактическа обстановка първоинстанционният съд направил заключението, че за периода от 26.07.2019 г. до 04.05.2020 г. ищецът бил в помещение на 11 група, където е било монтирано дежурно осветление, а в периода 05.05.2020 г. до 11.09.2023 г. е бил настанен в 5-та група, помещение № 16, където не е монтирано „дежурно“ осветление, но над вратата на всяко спално помещение имало изграден отвор с размери 40 на 40 см., на височина 2,50 м., което позволявало навлизането на светлина от осветлението, поставено в коридорите на Затвора С., което било включено постоянно. Съдът е посочил, че ЗИНЗС и ППЗИНСЗ не задължавал поставянето на дежурно осветление в спалните помещения на лишените от свобода, а в чл. 82, ал. 2 от ППЗИНСЗ се посочвало, че „след 22:00 часа електрозахранването на спалните помещения се изключва“. С оглед на това, съдът е приел, че не се установяват незаконосъобразни действия или бездействия от страна на ответника, което да е причинило каквото и да било увреждане на ищеца, поради което отхвърлил така предявения иск.

При извършената служебна проверка настоящата касационна инстанция констатира, че постановеното решение на Административен съд София-град е неправилно, като постановено

при допуснато съществено нарушение на процесуалния закон - касационно отменително основание по чл. 209, т. 3 от АПК. Съображенията за това са следните:

Съгласно чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 от същия закон. Фактическият състав на предявения иск с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС в процесния случай, с оглед твърденията на ищеца, включва в кумулативна даденост наличие на нарушение на забраната по чл. 3 ЗИНЗС, причинени на ищеца неимуществени вреди и причинна връзка между нарушението на чл. 3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат. Неимуществените вреди се предполагат до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС оборима презумпция.

В случая предмет на разглеждане по делото е искова претенция за обезщетение за претърпени от ищеца неимуществени вреди от нечовешко и унизително отнасяне като последица от проявите форми на нарушения на чл. 3 ЗИНЗС вр. с чл. 3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС) през исковия период, свързани с липсата или недостатъчното осветление в спалните помещения на изтърпяващите наказание „лишаване от свобода“ в Затвора С. в часовия диапазон между 22:00 ч. – 06:00 часа.

Атакуваното решение е постановено при неизяснена фактическата обстановка по делото, поради което не може да бъде извършен контрол за правопораждащите отговорността на ответника юридически факти. Видно от съдебното решение, първоинстанционният съд се е задоволил единствено декларативно да изброи представените от ГДИН писмени документи, както и да цитира разпитите на свидетелите. Не става ясно, въз основа на какво показанията са приети за непоследователни и противоречиви. Отделно, в тях се съдържат твърдения за нарушение по смисъла на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС – поставяне в неблагоприятни условия /най-общо/, и за осъществяването на които не са изложени мотиви - доказани ли са твърденията на ищеца за неблагоприятното отношение, което е бил длъжен да търпи по време на престоя му в затвора и следствие на което са настъпили неимуществени вреди. В случай, че тези свидетелски показания не е възприемат от съда, то това е следвало не само да бъде обективизирано изрично в оспорения акт, но и да бъде подкрепено с достатъчно убедителни аргументи за кои от фактите, посочени в иска, те не кореспондират на останалия, събран по делото доказателствен материал, налице ли е заинтересованост на разпитаните свидетели по отношения на някоя от страните по делото. Не става ясно, също така, защо се приема, че наличието на дежурно осветление в 11-та група е достатъчно за нуждите на лишените от свобода. Не е изяснено и обстоятелството, дали изграденият отвор с размери 40 на 40 см. и на височина 2,50 м. на вратите в спалните помещения на 5-та група, позволява и в каква степен навлизането на светлина от коридора. В оспорения съдебен акт не е изследвано, съобразено ли е решението, с което се отхвърля искът, при това в пълен размер, с установената от ЕСПЧ константна практика по такъв тип дела, като посочената такава не е относима към настоящия случай. Изобщо липсва анализ на приетите по делото доказателства и възприета въз основа на тях фактическа обстановка, което възпрепятства касационната инстанция да извърши контрол относно правилното приложение на материалния закон.

Допуснато е процесуално нарушение от категорията на съествените, което представлява основание за отмяна на оспорения съдебен акт и за връщане на делото за ново разглеждане от първоинстанционния съд съгласно чл. 222, ал. 2, т. 1 АПК. При новото произнасяне АССГ следва да извърши преценка на събраните по делото писмени доказателства, да обсъди изслушаните по делото свидетелски показания и въз основа на тях да изясни фактическата обстановка. Само при напълно изяснена фактическа обстановка, обективно, без едностранно възприемане на фактите,

съдът би могъл да се произнесе по исковата претенция, като развие доводи за наличието или не на предпоставките за присъждане на обезщетение по смисъла на чл. 284, ал. 1 във връзка с чл. 3 ЗИНЗС.

Съгласно разпоредбата на чл. 226, ал. 3 АПК по искането на страните за разноси ще се произнесе първоинстанционния съд при новото разглеждане на делото.

Така мотивиран, Административен съд София-град, XXVIII-ми касационен състав, на основание чл. 221, ал. 2 АПК и чл. 222, ал. 2, т. 1 от АПК,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 21983/01.11.2024 г. по адм.дело № 9010/2023 г. по описа на АССГ, с което е отхвърлен предявения от Е. Д. М. иск срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието за присъждане на обезщетение в размер на 50 000 лева за причинени неимуществени вреди за периода от 01.10.2019 г. до 11.09.2023 г., като неоснователен и недоказан и ВРЪЩА делото за ново разглеждане от друг състав на съда.

РЕШЕНИЕТО е окончателно и не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: